

noma mastni, kar je poglavitna reč. Verjelo, potrdilo se ti bo, da res nisi mleka nič posnemal, da imajo vso njegovo maščobo, pa slišal boš zopet, da za pravega Ementalca se nikakor ne morejo ceniti zato, ker iz premalo mleka narejeni nikdar nikoli nimajo tistega cvetú, ki je pravemu Ementalcu lasten. Zdaj ne boš mogel več naprej, zadovoljen boš moral biti, da za tvoj sir, če tudi je sicer na vse strani prav izdelan, k večjemu dobiš ceno, ki je pravemu Grojerju, tedaj na pol ali kaj malega čez pol mastnemu siru vmerjena. In tako je tedaj tvoj celó mastni sir, kar se tiče cene, v eni vrsti z ne celó mastnëm. Ali ti ne bo vsaj zdaj žal, da nisi — enako Predarlcu ali Švicarju — tudi le na pol mastno siril ter nekoliko smetane ločil in posebej v denar spravil. Sir bi v tacih večih hlebih, ako je pravilno izdelan, nič nižje cene memo sedanjega celó mastnega ne bil, le, kakor se samo po sebi ume, za težo odvzete smetane loži bi bil. Ta odpadek teže pri siru pa je nadomesten po teži pridelanega masla, katero ločeno samo za-se za viši denar prodaš, kakor bi ti bilo po navadnem pri tacih hlebih v sir podelano zaleglo.

Pa ne prezrimo, kar sem ravno omenil, in še enkrat s povdarkom ponavljam, da le, če je na pol mastni sir po vsem pravilno izdelan, več dobička donese. In za to naj bi ravno bila največa skrb pri vpeljavi na pol mastnega sirarstva. Zakaj, da tudi najskrbnišemu in spretnejšemu ravnanju pri sirjenji nikakor ni moč, vso maščobo, ki je v mleku, edino le v sir spraviti, je vendar nekateri sirarji še prav veliko več, kakor je neizogibljivo, po nerodnem izbijejo, katera potem skuti, in če še skute prav ne ločijo, v ostali siratki prešičem zaleže, ali kakor sem tako siratko pri ovčariji za Vilharjevim vrhom pod Snežnikom rumeno-cinkasto psom nastavljene videl. Daj nesposobnemu sirarju celó mleko z vso smetano v kotel, če ne ume ali mu ni skrb že koj pri sirjenji in posebno pri drobljenji in gretji žmitka maščobe privarovati, ti bo iz celó mastnega mleka naredil sir, ki bo komaj skrbno izdelanemu polmastnemu podoben; al kakošen bo še le, če mojstru-skazi izročiš mleko, kateremu je že nekoliko smetane odvzete? — Bled, skoraj popolnoma pust sir bi bil. Tak malomarnež, ki že zdaj iz celega mleka dela le polmastni sir, bi potem iz polposnetega dal iz rok tedaj skoraj popolnoma pusto blago, katero bi bilo pa toliko nižje vrednosti in cene, da bi je denar iz zraven pridelanega masla strženi nikakor ne vnašal.

Če sem tudi čez pusti sir nekoliko mahnil, naj nihče ne misli, da sem zoper pusto sirarijo, katera redno opravljana se pri sedanjih cenah masla dobro obnaša; ampak je treba vedeti, da tukaj je govor le od pustega sira, ki je iz dobro polmastnega mleka vendar-le pust zato, ker je sirar pust, in je maščobo, namesti da bi jo bil v sir spravil, le v skuto zamečkal, ali pa v siratki pustil, kjer se taka draga stvar nikakor prav ne izplača. Če si je ni upal v sir spraviti, naj bi jo bil rajši prej vso iz mleka pobral, tedaj nalašč pusto siril, in bilo bi prav.

Če že drugod le to kaj nese, kar se po svoji naturi pravilno in skrbno opravlja, gotovo to v prvi vrsti od mlekarije velja. Zato tudi vsake vrste siru ne dajmo ne več ne manj, a dajmo mu vselej vse, kar mu po njegovi naturi gre, pošteno in skrbno. Tako bomo mi kot prodajalci in pa tudi naši kupci dobro sbajali.

Če bi jo tedaj naša Bitenjska družba hotela res na manj mastno sirjenje presukati, bi se to tako-le moralo zgoditi:

a) Ako bi, boječ se, da bo kmalu ob glavni kos planinske paše, ne hotela ne vinarja za kake pre-

naredbe potrositi, tedaj tudi ne mlečnega hrama pridelati in ne večega kotla kupiti, bi vendar že po svojem sedanjem stanu vsaj tisti čas, ko bi bil stari kotel za obe molži dovolj velik, lahko pol mastno sirila, če bi namreč večerno mleko, dasi tudi to pravilno ni, vendar za silo čez noč koj v škafih postavljala, za katera bi se pa že še v sedanjem stanu prostor dobil, ali pa naj bi se kak bližnji prazni stan za to odločil ter izključno pod sirarjevo nadzorstvo djal. Dokler bi od obeh molž toliko mleka bilo, da bi bil kotel poln, bi se precej Grojerjev 1. vrste po 40 do 45 funtov nabralo;

b) ako bi pa družba hotela ne le mlečni hram pridelati, ampak napraviti tudi še nov večji kotel, bi se lahko ves čas pol mastno delovalo, tedaj tudi v tistem preveselem planinskem času, ko živina najbolje molze, ker bi se pri napravi novega kotla moglo gledati na to, da bi bil zanesljivo tako velik, da bi pri največem mleku vendar že večerno in jutranjo molžo lahko povzel. Tako bi družba imela tudi po 70, celó do 90 funtov težkega Grojerja. — „To bi bil zopet nov križ za nas“ — se utegne kak moder družnik oglasiti in besedovati, da za take velike ne so pa police preozke, in ne kaže jih prenarejati, ker so še skoro nove.“ No, police jim boš vendar napravil; vsaj ti bo že koj en sam s tem, kar si pri njemu memo prejšnjega ravnanja več vjel, celo polico, tedaj tudi še za druge, ki bojo na nji počivali, skoro da plačal.

(Konec prihodnjič.)

Politične stvari.

Prizor iz Hercegovinsko-bosniškega ustanka.

Razgovor Avstrijskega generala Rodiča z ustaši dne 8. aprila 1876 ob 10. uri dopoldne na Sutorini.

Rodič: Povem vam, ne izgubite koristi in prilike, katera se vam ponuja.

Sočica: Mi prosimo, da nam Turki povrnejo tretjino zemlje, ki so jo nam sè silo vzeli, kajti ta sila je prouzročila ustanek. Dalje hočemo biti oprosteni od davka za tri leta.

Rodič: Velike vlade bodo vse storile, kar se bode uvidelo vam koristno; a vi ne smete ničesar tirjati; vi se ne morete upirati pomirjenju. Mirujte in prosite.

Sočica: Mi se ne moremo in nočemo vrniti v svoje domovje, dokler nam Avstrija in Rusija ne daste poroštva.

Rodič: To ni mogoče, dokler ne položite orožja in se ne vrnete.

Sočica: Mi nimamo pahištva, ako se nam ne napravijo nova pahištva.

Rodič: Pahištva se vam bodo naredila, le vrnite se nazaj.

Vsi: Mi se nočemo vrniti, dokler se nam vse ne napravi in ne izvrši.

Sočica: Mi hočemo, da se nam dá poroštvo za naša pahištva, za vse.

Rodič: Avstrija in velike vlade se ne podajajo z vami v dogovore, če tudi vas spoštujejo. One se ne morejo z vami spuščati nikakor v pogajanje. Vi morate ponuditi roko in prositi, ali velike vlade vam ne bodo pomagale, dokler bodete imeli orožje v rokah.

Sočica: Mi zahtevamo prav malo, ako tudi nimamo ničesar.

Rodič: To jaz vem; a govorim o tem, kar je mogoče, a ne o onem, kar je nemogoče.

Melentije: Mi hočemo, da imamo enako svobodo kakor drugi kristijani.

Rodič: To vse se zdaj razpravlja in dela se za to; al, dokler ste oboroženi, je nemogoče.

Sočica: Ti vidiš, da mi za vso Bosno in Hercegovino napenjamo svoje moči, da se nam dadé naša prava, ali hočemo vso Bosno in Hercegovino.....

Rodič: Jaz sem prišel k vam po ukazu svojega cesarja in vsled vašega poziva, ter hočem, da ste pametni; jaz prav dobro vem, da vi želite konca te stvari.

Vsi: Mi hočemo, toda naše pravice, naše pravice!

Rodič: Vam je treba mirú.

Vsi: Rajši poginemo, kakor da bi se vrnili pod Turčina brez pravic in varnosti.

Jeden: Nam so se mnogokrat dajale pravice, al nikdar se niso izpolnovala.

Rodič: Posedaj se to ne bode več godilo, ker bodo pazile velike vlade, da se izpolne, kar se vam je obljubilo, zanašajte se.

Vsi: Mi zaupamo vsakemu, a nikedar ne Turku.

Rodič: Meni se zdi, da svitli knez Črnogorski vam je nasvetoval ravno to, kar jaz.

Sočica: Mi smo že njegovu visokosti pismeno naznanili svoje potrebe.

Rodič: Pokličite vse svoje rodbine domov in velike vlade vas bodo priporočile.

Vsi: Zahvaljujemo se velikim vladam.

Rodič: Nihče vas ne bode prevaril, nikdo vam ne bode delal sile.

Toma Tomašević: Mi nimamo ničesar, in mi nočemo.....

Vsi: Turška sila nas je privedla do ustanka (začenjajo vsi naštevati Turške grozovitosti in zločinstva.)

Rodič: Vse to se ne bode več godilo in dobili se bodo ljudje, ki bodo na vse pazili in svojim velikim vladam poročali.

Bogdan Zimunič: Dajte nam pravice, katerih mi iščemo; a Turku ne zaupamo več, ker nas je že stokrat prevaril.

Rodič: Oče Bogdane! Tako bi govorili cel mesec, to vsak vé; a zdaj skrbimo, da se bodo izpolnile reforme.

Sočica: Nijeden se noče vrniti na svoj dom, dokler Avstrija in Rusija ne daste nam poročstva za hrano za leto in dan, setve, govede in kar je treba za pohišstvo, in naj si bode v šestih mestih, kjer bi ostale posadke, šest Avstrijskih in Ruskih agentov, in dokler se ne prežene Turška armada.

Rodič: Dragi ljudje, lahko se vrnete vsi, ako hočete, in storilo se vam ne bode nič žalega.

Vsi: Mi se bodemo vrnili, a ne, kjer vlada zatiranje, ampak na prosto zemljo, na pr. v Avstrijo, Ameriko, le ne v Turčijo.

Sočica: Prosimo vas, prevzvišenost, da našo nesrečo in naše potrebe naznanite Njegovemu Veličanstvu, vašemu cesarju, in da ga prosite za poročstvo.

Rodič: Ne morem tajiti, da vse, kar vam je do zdaj obetala Turška vlada, se ni izpolnilo; toda velike vlade vam bodo vstvarile nov čas, in ko bi se reforme ne izpolnile, prisili se Turška vlada, da to stori.

Vsi: Mi ne verujemo Turkom.

Rodič: Zaupajte velikim vladam.

Sočica: Mi smo kar najmanj smo mogli zahtevali od Turka, ali Evropa, ako noče, da nam dade to, lahko nas sune v morje.

Melentije: Mi prosimo samo, da se nam vrne naše; tuje ne iščemo.

Rodič: A česa iščete pri Turku?

Jeden: Da se nam vrne ono, kar se je nam vzelo; potlej še le bodemo vrnili Turčinu tretji del. (Smeh.)

Rodič: Oni so prav mnogo vzeli; a ne vračajo ničesar. Pa velike vlade so govorile tudi zdaj za vas in

jaz vam svetujem za vaše blagostanje, bodite mirni za nekoliko časa.

Toma Tomašević: Za Boga! tudi ti gospodine ne bi se pripravil, oditi v Gačko, da imaš katerega ago — a poznajo te po vsi Evropi.

Rodič: Tega ne vem. Jaz sem še na Avstrijski zemlji in se potezam za vašo bodočnost.

Sočica: Mi iščemo in čakamo svojih pravic.

Vsi: Mi čakamo svojih pravic.

Sočica: Mi prosimo in rotimo Njegovo Veličanstvo, da v prvi vrsti ne pozabi naših žên, detet in starcev. (Rodič maje z ramami, poslavlja se in podaje roke vojvodam.)

Blizo tako se je glasil razgovor generala Rodiča z ustajniki. Rodič jim je ponujal lepe besede, ustajniki pa hočejo gotovost, da se izpolne to, kar nesrečnim kristjanom po božji in človeški pravici gré. Naj general Rodič desetkrat zagotavlja, da se bodo velike vlade za-nje potegnile, Turk ostane Turk!

Vse to pričuje, da Avstrijska politika na iztoku ne bode imela nikakoršnega vspeha, kar dandanes že ves svet vidi, samo Andrassy morebiti ne. Zgodovina koraka naprej svojo pot, in grof Andrassy je ne bo ustavil, tudi ne, če ves Magjarski narod za njim stoji. Turški Slovani se bodo osvobodili, to je dandanes že tako gotovo, kakor „amen“ v očenašu. Modrejše bi po tem takem bilo, da si Avstrija s svojim sedanjim turkoljubnim postopanjem ne bila nakopala sovraštva tega usmiljenja vrednega naroda na glavo. Andrassyjevo fiasko se ne dá več prikrivati.

Mnogovrstne novice.

* *Denarne potrebščine za armado na Ruskem, Francoskem, Nemškem in Avstrijsko-Ogerskem* našteva v vojaških zadevah dobro podučeni časnik „Wehrzeitg.“ tako-le:

V letu 1874 so znašale potrebščine za armado na Ruskem 303 milijone, na Francoskem 276 milijonov, v Nemčiji 196 milijonov, na Avstrijskem pa 98 milijonov.

Za hrano vsacega vojaka obrne Francoska počez leto in dan 478 gold., Nemčija 447 gold., Rusija 412 gold., Avstrijsko-Ogerska pa 346 gold.

V mirnih časih šteje Ruska armada 663.000, Francoska 460.000, Nemčija 438.000 in Avstrijsko-Ogerska 247.000 vojakov.

Generalov v službi ima Ruska 336, Francoska 325, Nemčija 296, Avstrijsko-Ogerska pa 208. Število družih oficirjev znaša na Ruskem 25.652, na Francoskem 25.103, v Nemčiji 18.887, v Avstriji pa 13.644.

Večih topov (kanonov) ima Ruska čez 2768, Nemčija 2472, Francoska 1796, Avstrija pa 1616.

Kónj ima Francoska 99.300, Nemčija 96.800, Ruska 88.200, Avstrija pa 46.000. Cena nakupa enega konja znaša na Francoskem 352 gold., v Nemčiji 330 gold., v Avstriji pa samo 220 gold.

Kedar se začne o vojakih veliko govoriti in pisati, vojska menda ni daleč.

* *Vsakoletne vojaške vaje brambovcev* imajo letos po ukazu vojaškega ministerstva biti po končani žetvi, v takih krajih pa, kjer imajo ngrade, naj se, kolikor mogoče, ozir jemlje na trgatve (bendimo). Te vaje imajo trajati 3 tedne.

* *Na visoki šoli za kmetijstvo na Dunaji* je 11 rednih profesorjev, 3 pa so izvanredni, tako imenovani docentov, ki nimajo stalne plače, je 13, 1 adjunkt, 3 učitelji in 9 asistentov. — Ali je pač dejanska korist te pred malo leti ustanovljene visoke šole tolika, kolikošni so stroški te šole?